

JAK VYŠETŘIT ŽÁKA, KDYŽ NEUMÍ ČESKY?

Jakou podporu je možné přiznat žákům s odlišným mateřským jazykem? Jak postupovat, aby vyšetření bylo co nejefektivnější? Jaké podklady mohou pomoci?

- Tématu se podrobně věnujeme na webu [Inkluzivní škola](#).
- Rádi Vám také poskytneme telefonickou, popř. i osobní [metodickou podporu](#).
- Pro konzultaci konkrétního případu [kontaktujte odbornou pracovníci pro Váš stupeň či region](#).
- Unikl Vám některý informační leták? Kompletní přehled najdete [zde](#).

Legislativa

- **Nový systém jazykové přípravy podle § 20** – určený pouze pro nově přichozí žáky (pro ty, kteří plní povinnou školní docházku v ČR max. 12 měsíců, pro školní rok 2021/2022 24 měsíců) a pro žáky s cizí státní příslušností ([vyhláška č. 48/2005 Sb.](#)) – probíhá bez doporučení PPP v kraje určených školách.
- **Podpůrná opatření podle § 16** – žáci s neznalostí či nedostatečnou znalostí češtiny mají nárok na podpůrná opatření 1.–3. stupně (u 2. a 3. st. na doporučení PPP), a to bez ohledu na svou státní příslušnost či délku vzdělávání v ČR ([vyhláška č. 27/2016 Sb.](#)).
- **Souběh podpory podle § 16 a 20 je možný především, pokud:**
  - žák potřebuje intenzivnější jazykovou podporu – např. u žáka s nulovou znalostí v 8. nebo 9. ročníku,
  - žák začal čerpat hodiny ČDJ v rámci 2. nebo 3. stupně PO před zahájením jazykové přípravy v určené škole, může se účastnit jazykové přípravy a současně dočerpat doporučené hodiny ČDJ z § 16.

Základní postup

Pro úplné začátečníky v českém jazyce pochopitelně není možné použít baterie testů, které mají poradny k dispozici. Přinášíme relevantní nástroje pro vyšetření a určení stupně PO u úplných začátečníků v ČJ, které vyplynuly ze sdílení zkušeností poraden:

- **Anamnestický rozhovor s rodiči** (v případě potřeby za pomoci tlumočnicka) – objasní situaci dítěte a rodiny. Zjišťujeme školní minulost v zemi původu – typ vzdělání, kolik let a s jakými výsledky se žák vzdělával, zjištění zájmů žáka, dovedností, v čem vyniká) – vše uvádíme v doporučení pro školu, aby dítě mohlo zažít úspěch v tom, v čem je dobré.
- **Informace ze školy** – velkou oporou a pomocí je [detailně vypracovaný dotazník](#) ze strany školy, na který může navázat pohovor s dítětem. Dobře se nám osvědčilo také to, když škola jasně definuje, co od poradny požaduje a jaké možnosti podpory může dítěti nabídnout (např. výuka češtiny jako druhého jazyka, asistent, pomůcky, doučování).
- **Pohovor s dítětem** (v případě potřeby za pomoci tlumočnicka) – může objasnit potřeby sociálního i výukového charakteru. Ověřujeme schopnost reakce na jednoduché pokyny, nad obrázkem zjišťujeme slovní zásobu. Můžeme se také zeptat, jak dítě vnímalo vzdělávání v zemi původu, jaké předměty ho bavily, zda v ČR už navázal vztahy s učiteli, spolužáky, jak vnímá školu tady.
- **Jazyková diagnostika** – pokud má dítě alespoň částečnou znalost češtiny, doporučujeme provést [jazykovou diagnostiku](#), která nám pomůže určit vhodný stupeň podpůrných opatření. Může ji provést také pověřený pedagog školy (učitel ČDJ, speciální pedagog...).
- **Pozorování ve výuce** – napoví, jak je dítě schopno se zapojit do výuky, může pomoci ukázat, jaké aktivity jsou pro zapojení vhodné, kde to funguje, co je naopak potřeba uzpůsobit a změnit.
- **Rozhovor s učitelem** – jaké má podle něj dítě potřeby, co je možné ze strany pedagoga změnit, v čem potřebuje podporu navíc (čeština jako druhý jazyk, intervence, asistent pedagoga, speciálně pedagogická podpora atd.).

K vyšetření je možné požádat zdarma o zajištění tlumočnicka NPI ČR.

Pro efektivní podporu žáka je žádoucí **aktivní spolupráce a komunikace** mezi poradnou a školou ihned po nástupu žáka do školy. Osvědčuje se, když se na konkrétní formě podpory žáka škola a poradna vzájemně domluví.

Další informace a zkušenosti z praxe naleznete v [metodických materiálech pro poradny](#).